

॥ ११ ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ १५ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ १९ ॥ २० ॥ २१ ॥ २२ ॥ २३ ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ ३३ ॥ ३४ ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ ३७ ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ ४९ ॥ ५० ॥ ५१ ॥ ५२ ॥ ५३ ॥ ५४ ॥ ५५ ॥ ५६ ॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ ६० ॥ ६१ ॥ ६२ ॥ ६३ ॥ ६४ ॥ ६५ ॥ ६६ ॥ ६७ ॥ ६८ ॥ ६९ ॥ ७० ॥ ७१ ॥ ७२ ॥ ७३ ॥ ७४ ॥ ७५ ॥ ७६ ॥ ७७ ॥ ७८ ॥ ७९ ॥ ८० ॥ ८१ ॥ ८२ ॥ ८३ ॥ ८४ ॥ ८५ ॥ ८६ ॥ ८७ ॥ ८८ ॥ ८९ ॥ ९० ॥ ९१ ॥ ९२ ॥ ९३ ॥ ९४ ॥ ९५ ॥ ९६ ॥ ९७ ॥ ९८ ॥ ९९ ॥ १०० ॥

संजीवितश्चापि पुनर्वासवानुमतेतदा ॥ भवितव्यं तथा तच्च न तच्छक्यमतो न्यथा ॥ ४१ ॥ तत ऊर्ध्वं कुमारस्तु स्वर्णश्रीवीमहायशाः ॥ चित्तं प्रसादयामास पितुर्मा
तुश्च वीर्यवान् ॥ ४२ ॥ कारयामास राज्ञ्यं च पितरि स्वर्गते नृपा ॥ वर्षाणां शतमेकं च सहस्रं भीमविक्रमः ॥ ४३ ॥ तत इजमहायज्ञैर्बहुभिर्भिरिदक्षिणैः ॥ तर्पयामास देवां
श्च पितृंश्चैव महाद्युतिः ॥ ४४ ॥ उत्पाद्य च बहून्पुत्रान्कुलसंतानकारिणः ॥ कालेन महाराजम्कालधर्ममुपेयिवान् ॥ ४५ ॥ सत्वरजैर्द्रुसंजातं शोकमेनं निवर्तय ॥
यथा त्वां किं शवः प्राह व्यासश्च सुमहातपाः ॥ ४६ ॥ पितृपैतामहं राज्ञ्यमास्थाय धुरमुदह ॥ इष्ट्वा पुण्यैर्महायज्ञैरिष्टलोकमवाप्स्यसि ॥ ४७ ॥ इति श्रीमहाभारते
शांतिप० रा० स्वर्णश्रीविसंभवोपाख्याने एकत्रिंशत्तमोऽध्यायः ॥ ३१ ॥ वैशंपायन उवाच तूष्णीं भूतं तुराजानं शोचमानं युधिष्ठिरं ॥ तपस्वीय
र्मतत्त्वज्ञः कृष्णहैपायनो ब्रवीत् ॥ १ ॥ व्यास उवाच प्रजानां पालनं धर्मो राज्ञां राजीवलोचन ॥ धर्मः प्रमाणं लोकस्य नित्यं धर्मानुवर्तिनः ॥ २ ॥ अनुति
ष्ठस्व तद्राज न्यितृपैतामहं पदं ॥ ब्राह्मणे पुत्रपोधर्मः स नित्यो वेदनिश्चितः ॥ ३ ॥ तत्प्रमाणं ब्राह्मणानां शाश्वतं भर्तृर्षभ ॥ तस्य धर्मस्य कृत्स्नस्य क्षत्रियः परिरक्षिता
॥ ४ ॥ यः स्वयं प्रतिहंति स्म शसासनं विषये रतः ॥ स बाहुभ्यां विनिग्राह्यो लोकयात्राविघातकः ॥ ५ ॥ प्रमाणमप्रमाणं यः कुर्यान्मोहवशं गतः ॥ भृत्यो वा यदिव पुत्र
स्तपस्वी वाथ कश्चन ॥ ६ ॥ पापान्सर्वैरुपायैस्तान्नियच्छेच्छातयीत वा ॥ अतो न्यथा वर्तमानो राजा प्राप्नोति किल्बिषं ॥ ७ ॥ धर्मं विनश्यमानं हियो न रक्षेत्स धर्म
हा ॥ ते त्वया धर्महंतारो निहताः स पदानुगाः ॥ ८ ॥ स्वधर्मं वर्तमानस्त्वं किं नु शोचसि पांडव ॥ राजा हि हन्याद्दद्याच्च प्रजारक्षेच्च धर्मतः ॥ ९ ॥ युधिष्ठिर उवाच न
ते भिशं केवचनं यद्ववीषितपोधन ॥ अपरोक्षो हिते धर्मः सर्वधर्मविदां वर ॥ १० ॥ मया त्ववध्या बहवो घातिताराज्यकारणात् ॥ तानि कर्माणि मे ब्रह्मन् दहंति च प
चंति च ॥ ११ ॥ व्यास उवाच ईश्वरो वा भवेत्कर्ता पुरुषो वा पि भारत ॥ हठो वा वर्तते लोकैर्कर्मजं वा फलं स्मृतं ॥ १२ ॥ ईश्वरेण नियुक्तो हि साध्वसाधु च भा
रत ॥ कुरुते पुरुषः कर्मफलमीश्वरगामितत् ॥ १३ ॥ यथा हि पुरुषश्छिद्यद्दक्षं परशुनावने ॥ छेतुरेव भवेत्पापं परशोर्न कथंचन ॥ १४ ॥

तं प्रयोजककर्तृत्वं वावध्यस्य च कर्मत्वं वा प्राकृतकर्मफलमोक्तत्वं वेति विकल्पानाह ईश्वर इति ॥ १२ ॥ नाद्य इत्याह ईश्वरेणेति परशोरिव परप्रयोज्यस्य तव हं दुलं नास्तीत्यर्थः ॥ १३ ॥ १४ ॥